

Xodjimuratova Dilshoda Sunnatillayevna

**ISLOM INQILOBIDAN KEYIN
ERON SIYOSIY TIZIMI EVOLYUTSIYASI
VA TRANSFORMATSIYASI**

M O N O G R A F I Y A

Toshkent
"BEST-PUBLISH" – 2025

UO‘K: 94(55):32(55):316.423.2
KBK: 63.3(5Ern):66(5Ern):28.02
X-71

Mas'ul muharrir
siyosiy fanlar doktori, professor **N.A. Abdullayev**

Taqrizchilar
tarix fanlari doktori, professor **N. Karimova**
siyosiy fanlar doktori, dotsent **D. Madaminova**

Xodjimuratova Dilshoda Sunnatillayevna.

Islom inqilobidan keyin eron siyosiy tizimi evolyutsiyasi va transformatsiyasi: monografiya / – T.: “Best-publish” nashriyoti, 2025. – 220 b.

Monografiya A-1-191 raqamli “Xorijiy tillarda tarixiy asarlarning ilmiy tadqiqi va tanqidiy tahlili asosida Sharq mamlakatlari tarixiga oid zamonaviy o‘quv adabiyotlarini yaratish” mavzusidagi ilmiy loyiha doirasida bajarilgan bo‘lib, unda Eron Islom Respublikasining davlat boshqaruv tizimi, uning evolyutsion tarixi va transformatsion jarayonlar, shuningdek, Eron teokratik tizimi dual xarakterga ega o‘ziga xos siyosiy tizimligi ochib berilgan. Kitobdan rasmiy Tehron ichki va tashqi siyosati tarixi bo‘yicha talabalar, magistrantlar va tadqiqotchilar foydalanishlari mumkin.

Mazkur monografiya Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2025-yil 29-martdagi 8-sonli qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN: 978-9910-8059-1-2

© Xodjimuratova Dilshoda Sunnatillayevna, 2025
© “Best-publish” nashriyoti, 2025

MUNDARIJA

Kirish	4
I BOB. ERON SIYOSIY TIZIMINI TADQIQ ETISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	8
1.1. “Veloyate faqih” konsepsiyasi Eron siyosiy tizimi poydevori	8
1.2. Teokratik davlatlar siyosiy tizimi transformatsiyasini o‘rganishning uslubiy yondashuvlari	21
1.3. Eron diniy-siyosiy tizimiga oid tadqiqotlar tahlili.....	36
II BOB. ERON SIYOSIY INSTITUTLARINING SHAKLLANISHI VA EVOLYUTSIYASI	51
2.1. Eron davlat boshqaruvi tizimida diniy va dunyoviy institutlarning o‘rni	51
2.2. Eron davlat boshqaruvi tizimi transformatsiyasining ichki va tashqi siyosatga ta’siri	65
2.3. Eron hokimiyat tizimida harbiy-siyosiy tuzilmalar rolining kuchayishi	79
III BOB. ERONDA MAFKURAVIY TRANSFORMATSIYA VA HOKIMIYATNI LEGITIMATSIYALASH.....	94
3.1. Islom inqilobini eksport qilish mafkurasining pragmatik siyosatga evolyutsiyasi.....	94
3.2. Eronda hokimiyatni legitimlash mexanizmlarining diniy va dunyoviy jihatlari	109
3.3. Eron siyosiy tizimida saylovlarning o‘rni va roli	125
IV BOB. ERON SIYOSIY TIZIMI RIVOJLANISHINING MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI.....	143
4.1. Eron siyosiy tizimi transformatsiyasining ijtimoiy-iqtisodiy omillari	143
4.2. Xalqaro vaziyatning Eron diniy-siyosiy tuzumi evolyutsiyasiga ta’siri	158
4.3. Eron diniy-siyosiy tizimi modernizatsiyasi	176
Xulosa	192
Foydalanilgan adabiyotlar	196